

INTERJÚ LESZKOVEN ANDRÁSNÉVAL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy az 1956-os forradalom egyik nagy eseményét, a Parlament előtt október 25-én történt sortűzet bemutatása, az ezzel kapcsolatos máig fennálló történeti vita bizonyos aspektusait bemutassa. Az interjú segítségével az eseményt emberi nézőpontból ismerhetjük meg, ráadásul igen újszerű megközelítésből, hiszen a nyilatkozó Leszkoven Andrásné október 23-án és október 25-én is a Parlamentben dolgozott gyors- és gépíróként. A tanulók kiselőadásokat ismerhetnek meg, forrásokat vizsgálhatnak meg és vehetnek kritika alá, illetve további interjú, dokumentumfilm és játékfilm segítségével szerezhettek benyomást ugyanarról az eseményről, a Kossuth téri vérengzésről.

Osztályfőnöki órán és **történelemórán** is hasznosítható a feladatsor. A legjobb, ha tanulmányi kirándulással, helyszínbemutatóval kötik össze.

A foglalkozás **egy tanórát vesz igénybe**, de a **mellékelt forrásokkal, filmrészletekkel dupla órássá** megemlékezéssé bővíthető.

Nevelési célok:

A tanuló felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkeztének az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja. Megismeri és elítéli a totális kommunista diktatúra emberiség elleni bűneit. Átérti a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta.

Felismeri, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk egyik talpköve. Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról. Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből és megfigyeléséből. (Pl. az 1956-os események résztvevőinek visszaemlékezéseiből.) Történelmi oknyomozás.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Magyar Dolgozók Pártja (MDP), ÁVH, ügynök, egypártrendszer, pártállam, reakció, intervenció.

Személyek: Nagy Imre, Maléter Pál, Bibó István.

Topográfia: Sztálinváros (Dunaújváros), az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei: Kossuth tér, Üllői út stb.

Kronológia: 1953-55 (Nagy Imre első miniszterelnöksége), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. október 28. (a forradalom győzelme), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarországon ellen).

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Órát megelőző szorgalmi feladat (kiselőadás adott tanulmány alapján)
- A videóhoz kapcsolódó kérdések, feladatok; a források feldolgozása és összevetése az elmondottakkal.
- Házi feladat (opcionális)

A tananyagegységet **szóbeli értékelés** zárhatja. A kérdéssorra és a kiselőadásokra **érdemjegy adható**.

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. A foglalkozás előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően:

Készítsen egy-egy tanuló kiselőadást a Parlament előtti sortúzról! Ezt a két tanulmányt adjuk nekik: egyiknek az egyiket, másiknak a másikat. Fontos, hogy ne dolgozzanak össze! Egy előadás öt perces legyen.

http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_kossuth_teri_sortuz/

Tételmondatai: „Évtizedeken keresztül kitörölhetetlen volt az emberek tudatából, és sokan még ma is úgy gondolják: az FM tetejéről tüzeltek a tüntető tömegre. Ám ez – az eddigi források alapján – kizárható.”

<http://www.origo.hu/tudomany/tortenelem/20161024-mind-a-mai-napig-nem-tisztazott-az-1956-oktober-25-kossuth-teri-verengzes-feleloseinek-szemelye.html>

Idevágó megállapítások: „A köztudatban egyik legjobban elterjedt verzió szerint a Földművelésügyi Minisztérium padlásteréből érkezett az első sorozat. Erre utal többek között, hogy a Parlament főbejárata előtt álló tankok közül az egyik szovjet T-54-es – miután legénysége lezárta a torony fedelét – gránátot lőtt a minisztérium épületére.”

III. A foglalkozás

Első asszociáció – Milyen dolgok jutnak eszedbe a Kossuth térről, a Parlament környékéről? (3 perc)

Fel tudjátok-e idézni, jelenleg milyen **szobrok és emlékművek** találhatóak a **Kossuth téren**? (2 perc)

Mutassuk meg a diákoknak az **1956-os emlékműveket** a Kossuth téren. Mondjuk el nekik, hogy a mai órán a több száz halálos áldozatot követelő Parlament előtti sortúzról lesz szó. (1 perc)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Tekintsük meg közösen a Leszkoven Andrásnéval készült interjút! (15 perc)

Egy rövid kérdéssorral indíthatjuk az interjú feldolgozását, mely során jutalmazhatjuk azokat a tanulókat, akik a leginkább figyeltek a videó alatt. A teszt részletekbe menő, de nem tartalmaz sok kérdést – így nem időigényes, viszont biztosíthatja a tanulók figyelmét, motiválhatja őket. (7 perc)

1. Milyen sportágot űzött fiatalkorában Leszkoven Andrásné?
2. Hány éves volt az interjúalany 1956-ban?
3. Hol dolgozott először gyors- és gépiróként?
4. Hol lakott az interjúalany 1956-ban?
5. Milyen beosztásban volt Leszkoven Andrásné férje a hadseregnél?
6. Hová akarták küldeni Leszkoven Andrásné férjét, hogy visszafoglalja a gyárat a forradalmároktól?
7. Melyik úton volt a Kilián laktanya?
8. Miért nem tudott részt venni az 1956-os harcokban az interjúalany kilenc évvel fiatalabb testvére?
9. Mit csinált a férje golyószórójával?
10. Mit tett 1956 után Leszkoven Andrásné?

Megoldások a mellékletben

Az interjúalany beszél 1956. október 25-éről, a **Parlament épülete előtti sortúzról**.

Hallgassuk meg a két kiselőadást! Próbáljuk meg megfogalmazni a hallottak (és esetleg az alábbi képi és szöveges források alapján), miért nehéz kideríteni azt, mi is történt pontosan a Kossuth téren 1956. október 25-én! Miért van nagy tétje annak, hogy honnét és kik lőttek ezen a napon? (16 perc)

Források:

„Láttam, hogy gyerekek meg nők jönnek. Férfi nagyon kevés volt. (...) Álltunk, néztük. Egyszer csak géppisztolysorozatokat hallottunk szemből, a Földművelésügyi Minisztériumból. De utána azt hiszem akkor is ott valami minisztérium volt, az építésügyi, és onnan is elkezdtek löni, és egyszer csak engem elkaptak és lerántottak, és akkor így a fejem fölött én is kaptam volna egy sortozatot. (...) Azóta sem voltam a Kossuth téren, és nem is megyek, amíg élek. Ha becsukom a szemem, látom. Ahogy ott felbuktak a gyerekek meg az asszonyok. És akkor is nagyon nehezen tudtunk hazajönni. Ezt nem lehet elfelejteni. (...) Nagyon nehezen tudtam átvészelnéni azt a bizonyos napot, ami a Parlament előtt történt.” (Részlet Leszkoven Andrásné interjújából)

Mikojan és Szuszlov a következő jelentést küldte október 25-ről Moszkvának: „A Parlament előtti téren óriási tömeg gyűlt össze, amely a szovjet katonák felszólítására sem oszlott fel. Ráadásul a környező házak tetejéről egységeinkre több lövést adtak le, és benzines palackokkal felgyújtották egyik harckocsinkat. Mindezek következtében tüzelés kezdődött és a hírek szerint 60 magyar veszítette életét.”

SZEMTANÚ A KOSSUTH TÉRI SORTÚZRÓL

„A tüntetők újabb hullámával együtt két tank is befutott a terre... Szovjet felségjel volt az oldalukra festve, nyitott lövegtornyukban jellegzetes orosz katonák mosolyogtak kissé talán erőltetetten, amint óvatosan manővereztek az emberek között. A harckocsizók azonban nem voltak egyedül – mindkét tankon egy csapat vidám fiatal üldögélt, és mindkettőn ült valaki, aki magyar zászlót lengetett. ...

Ám egyszer csak felugattak az első géppisztolyok. ... Amikor a lövöldözés elkezdődött, viszonylagos biztonságban a Parlamenttel szemközti Földművelésügyi

Minisztérium épületének arkádjai alatt álltunk. Azonnal a földre vetettük magunkat, és a vastag oszlopok mögül kikémlelve próbáltunk rájönni, mi folyik /a téren/. Hátborzongató kép tárult a szemünk elé. Az emberek fedezéket keresve rohantak a téren, sokan a Parlament előtt álló két szobor talapzatához próbáltak lapulni ... Voltak olyanok, akik a csupasz földre hasaltak. Nem tudtam, megsebesültek, vagy pedig a félelem bénította meg őket. A legmegdöbbentőbb látványt a tankok nyújtották. Örült tempóban forgatták lövegtornyait, mintha az ellenséget keresnék, és minden irányba tüzeltek. Ki kezdte a lövöldözést? Az biztos, hogy nem a tüntetők: náluk nem volt fegyver.” (Marton Endre: Tiltott égbolt)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

(Kép forrása: Fortepan.hu)

(Kép forrása: mult-kor.hu)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

(Kép forrása: <http://mek.oszk.hu>)

Egy videó a sortűz után napokról a Kossuth térről: <http://1956.osaarchivum.org/document/10987>

Egy interjú a „ballonkabátos férfival”: <https://www.youtube.com/watch?v=HVMVUtonfoM>

Részlet a Szabadság, szerelem című játékfilmből: <https://www.youtube.com/watch?v=YhfaRNiOon8>

Milyen részleteket veszünk észre a játékfilmben? (Tömeg összetétele, szovjet katonák viselkedése, a vérengzés kezdete stb.) Az elhangzottak közül melyik verzió mellett teszi le a voksát az alkotás?

Összegzés (1 perc)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

IV. Házi feladat

Az interjúalany említi Maléter Pált és szerepét a forradalomban. A tanulók készítsenek róla házi dolgozatot vagy internetes weblapot! Gyűjtsenek össze hozzá minél több forrást minél több helyről! (A források fellelhetőségét adják meg mellékelve.)

Üllői út a Ferenc körút felé nézve, balra a Kilián laktanya, előtte Maléter Pál T-34/85 harckocsija.
(Kép forrása: Fortepan.hu)

V. Melléklet – A kérdéssor lehetséges megoldásai

1. Milyen sportágat űzött fiatalkorában Leszkoven Andrásné? (úszott, mellúszó volt)
2. Hány éves volt az interjúalany 1956-ban? (23 éves volt – elfogadható még: 24)
3. Hol dolgozott először gyors- és gépiróként? (a Honvédségnél – onnét került a Parlamentbe)
4. Hol lakott az interjúalany 1956-ban? (A Tölgyfa utcában Budán)
5. Milyen beosztásban volt Leszkoven Andrásné férje a hadseregnél? (hadnagy volt)
6. Hová akarták küldeni Leszkoven Andrásné férjét, hogy visszafoglalja a gyárat a forradalmároktól? (Dunaújvárosba / Sztálinvárosba)
7. Melyik úton volt a Kilián laktanya? (Az Üllői úton)
8. Miért nem tudott részt venni az 1956-os harcokban az interjúalany kilenc évvel fiatalabb testvére? (Az édesapjuk bezárta őt a pincébe)
9. Mit csinált a férje golyószórójával? (Leadta a rendőrségen.)
10. Mit tett 1956 után Leszkoven Andrásné? (Munkahelyet váltott és kilépett a pártból)